

a ka piki haere pena i te arawhata a tae noa ki te £210,000, a kei reira ka tae te taake ki te rua pene o ia pauna o te wariu. He maha nga whakatikatikanga a te Paremata i te whakatu o tena arawhata, hei huarahi wawahi i nga whenua o nga pakeha apo whenua, kia tahuri ai ratau ki te hokohoko ki etahi atu tangata i etahi wahi o o ratau whenua. I ia whakatikatikanga ka whakapuputua te hikoinga o te arawhata. No te tau 1917 te mahinga whakamutunga, no waenganui o te pakanga. Me ki ko te taake arawhata tenei (the graduated land-tax) kaore i whakapangia ki nga whenua Maori i mua atu i te ture o te tau 1917.

No te tau 1917 ka huia nga momo taake e rua nei, te taake whanui kotahi pene i te pauna, me te taake arawhata, ka whakakotahitia kia kotahi te taake, he taake arawhata. Ko te hikoinga tuatahi kotahi pene i te pauna mo te whenua kaore i nuku atu i te £1,000 te wariu. I runga atu i tena ka hikoi putuputu tonu te taake nei, he pauna kotahi i ia hikoinga, he wahi rahi ake o te pauna o runga e tangohia i o te pauna o raro iho, nawai ra ka tae ki te pauna i te tibi o te wariu e whitu pene rawa o ia pauna e tangohia. Mei whakawhaititia atu ki te pakeha me ona whenua te taake nei, kaore e korerotia: na te tohanga mai ki nga whenua Maori e rihi ana, ka pa mai hei mate.

Ina i mate ai i whakapohehetia matau e nga kupu whakamarama a nga Minita i te Whare o Raro tae atu ki te Whare Ariki. I uia e au i te wa i whakahaerea ai te pire mehemea kei te whakarerekitia te kaupapa taake i nga whenua Maori, ka whakautua e te Minita kaore, kei tona ahua tonu tera. Ka mahara penei matau kei taua hawhe-pene ano o te pauna. No muri nei ka kitea ko te tikanga ke o taua kupu a te Minita e penei ana, kei te mau tonu te taake o nga whenua Maori ki te hawhe o te taake o nga whenua pakeha, engari ko te kaupapa taake o nga whenua pakeha kua whakarerekitia, a ka pa te hawhe o te kaha o taua whakarereketanga ki nga whenua Maori. Ko te huarahi ra tenei, e te iwi, i pa ai te mate ki o tatau whenua e rihi nei. He mate whanui tenei, ko te nui hoki o nga whenua Maori kei te rihi e 3,160,710 nga eka.

Hei whakamarama i te mate i pa ki etahi o nga whenua Maori rihi, tirohia nga tepara i raro iho nei, ara:—